

**ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ КЛІЄНТ-ЦЕНТРОВАНОЇ ТА
ЕКСПЕРІЕНТАЛЬНОЇ ПСИХОТЕРАПІЇ»**

**ПРОГРАМА НАВЧАННЯ КЛІЄНТ-ЦЕНТРОВАНОЇ ТЕРАПІЇ
(ПОВНИЙ КУРС)**

ХАРКІВ, 2022

ВСТУП

Мета програми - забезпечити незалежну професійну практику з окремими особами та групами в рамках клієнт-центрованої психотерапії (КЦТ).

Програма орієнтована на здобуття додаткової освіти в галузі психологічної роботи з людьми та різними соціальними групами. Проходження програми є підставою для самостійної професійної практики психологічного консультування та психотерапії (індивідуальної та групової) в рамках чинного національного законодавства (<https://www.pra-ua.org/legislation>), відповідно до програмних та етичних (<https://www.pra-ua.org/ethics>) документів ІКЕП, Національної психологічної асоціації (НПА) України, Української Спільноти Психотерапевтів (УСП) (<https://usp.community/documentation/40-etychnyy-kodeks>), Європейської Федерації Психологічних Асоціацій (EFPA) (<https://www.efpa.eu/sites/default/files/2023-04/meta-code-of-ethics.pdf>) та вимог Європейської психотерапевтичної спільноти (ЕАР) (<https://www.europsyche.org/quality-standards/eap-guidelines/statement-of-ethical-principles/>)

I. УМОВИ ДОПУСКУ ДО ПРОГРАМИ

Умовами допуску до програми є:

- 1) вік не менше 21 року (на момент закінчення не менше 25 років);
- 2) наявність диплома про вищу гуманітарну (психологічну, педагогічну, соціальна робота) та медичну освіту на освітньому рівні "бакалавр" та навчання на рівні "магістр";
- 3) проходження експертної співбесіди Експертної комісії інституту щодо придатності кандидата на допуск до програми.
- 4) проходження відбіркового семінару (8 годин) з остаточним допуском до навчання ведучим семінару.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

1. Реалізуються такий варіант навчання: 4 роки постуніверситетської програми після закінчення 3-х років навчання в університеті.
2. Кількість годин - 1488, тривалість навчання - 4,5 роки.

III. ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД

Викладачами можуть бути психотерапевти, які мають статус навчаючих та/або супервізорів. Вимоги до викладачів:

- 1) **освіта** - повна психологічна (магістр або спеціаліст);
- 2) **спеціальна психотерапевтична освіта** - підготовка за напрямом «клієнт-центрована терапія» (щонайменше 4 роки та щонайменше 1400 годин);
- 3) **стаж роботи в галузі психотерапії** - не менше 5 років (принаймні 1500 годин роботи з мінімум 10 клієнтами/групами тривалістю кожної терапії не менше 1 року);
- 4) **робота у семінарі** - постійна участь в супервізійно-теоретичному семінарі ІКЕП;
- 5) **обсяг годин супервізії** - наявність не менше 300 годин групової та/або індивідуальної супервізії;
- 6) **обсяг неперервної освіти** - 40 годин на рік;
- 7) **рефлексія психотерапевтичної практики** - у наукових статтях, або монографіях, або докторській дисертації (кандидат або доктор наук), наявність не менше 5 публікацій та 5 виступів на конференціях психотерапевтичного напрямку;
- 8) **наявність роботи в якості ко-тренера** - не менш ніж 4 сесії роботи в якості ко-тренера;
- 9) **ставлення до Етичного кодексу** - визнання та дотримання Етичних рамок ІКЕП.

Викладачі проекту:

1. **Барінова Наталія - викладач**
2. **Долгополова Олена - викладач**
3. **Жидко Максим - викладач**
4. **Кочарян Олександр - фасілітатор груп**
5. **Кочарян Ігор - фасілітатор груп**
6. **Кочарян Гарник - викладач**
7. **Кукуруза Ганна - викладач**
8. **Мушкевич Мирослава - викладач**
9. **Палій Валерія - викладач**
10. **Терещенко Надія - фасілітатор груп**
11. **Федосєєв Віталій - викладач**
12. **Харченко Андрій - фасілітатор груп**
13. **Buck David - супервізор роботи тренерів**
14. **Buck Michaella - викладач, супервізор**
15. **Giacomucci Salvatore - викладач**
16. **Korbei Lore - супервізор, викладач**

IV. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Згідно зі Страсбурзькою декларацією з психотерапії (1999) "освіта має здійснюватися інтегрально; вона включає теорію, особистий терапевтичний досвід і практику під керівництвом супервізора; одночасно набуваються широкі уявлення про інші методи".

Програма включає:

№	Навчальний блок	Зміст	Години
1.	Власний досвід	Розвиток зовнішньої та внутрішньої конгруентності, рефлексивності та довіри власному досвіду.	320
1.1.	У закритій навчальній групі	1) "Я"-концепція та аналіз власної особистості; 2) моделі взаємодії; 3) Особливості групових процесів; 4) "Я" у професії психотерапевта; 5) етичні принципи в моєму житті та професії; 6) мої страхи та побоювання; 7) мої фантазії; 8) мої цілі та цінності; 9) мої сновидіння; 10) мої конфлікти	162 А
1.2.	Робота у регіональних мікрогрупах	1) інтерв'ї; 2) тематичні обговорення (теми: "Мої страхи і побоювання", "Моє почуття провини", "Мій шлюб", "Я і мої діти", "Я в роботі" тощо).	24 НА (8 зустрічей по 3 год.)
1.3.	Дидактична психотерапія	Опрацювання актуальних проблем	50 НА
1.4.	Ведення щоденника самопостереження (рефлексії)	1) рефлексія кожної триденки; 2) рефлексія найбільш виражених переживань	60 НА
1.5.	Практика у малих групах	Відпрацювання практичних навичок у лабораторіях терапевтичних відповідей, емпатичних лабораторіях, у роботі зі сновидіннями, метафорами,	24 А (4 г. X 6 зустрічей = 24)

		деноміналізацією переживань, тілесним фокусуванням. Семінари з рефлексії особистого досвіду і теорії КЦТ.	
2.	Теорія	Базові положення теорії клієнт-центрованої психотерапії: теорія терапії та змін особистості; теорія особистості; теорія повністю функціонуючої особистості; теорія міжособистісних стосунків; теорія практичної роботи. Пропедевтика психіатрії.	550
2.1.	Вступ до професії, етика в професії	Професійний стандарт психотерапевта з немедичною освітою. Етичний кодекс. Завдання психотерапевтичної допомоги.	4 А
2.2.	Пропедевтика психіатрії	Предмет, задачі та основні етапи розвитку психіатрії, етіологія та патогенез психічних розладів, їх класифікація (МКБ-11, DSM-5-TR), психічна норма та патологія, співвідношення психічної та психологічної норми, порушення нейропсихічного розвитку, шизофренія та інші первинні психотичні розлади, афективні розлади, розлади, що пов'язані з тривогою та страхом, obsesивно-компульсивні розлади, розлади, які специфічно пов'язані зі стресом, дисоціативні розлади, розлади харчування та харчової поведінки, порушення природних відправлень, розлади тілесних відчуттів та переживань, розлади внаслідок використання психоактивних речовин або адиктивної поведінки, розлади контролю спонукань, деструктивні та диссоціальні поведінкові розлади, розлади особистості, парафільні розлади, імітовані розлади, нейрокогнітивні розлади, психічні та поведінкові розлади, що пов'язані з вагітністю та пологами. Психічні та поведінкові розлади у дітей та підлітків.	150 А
2.1.	Основні положення клієнт-	Витоки клієнт-центрованої терапії. О. Ранк і його ідеї. Нормальний і патологічний розвиток, патогенетические механізми	100 А

	<p>центрованої теорії</p>	<p>розвитку психопатології, теорія міжособистісного контакту. Топологія психічного в рамках клієнт-центрованого підходу, метафора "капіляра" Роджерса щодо протікання організмичних процесів. Актуалізаційна, самоактуалізаційна та організмична тенденції. Ретардація та спотворення актуалізаційної тенденції. Теорія саногенних механізмів. Механізми емоційного врівноваження і трансформації емоцій у клієнт-центрованій терапії. Необхідні та достатні умови зміни клієнта. Емпатія у розумінні Роджерса та Джендліна. Герменевтична емпатія за Кайль. Процесуальний підхід у клієнт-центрованій психотерапії. Етапи процесу. Типи процесів (нормальний, крихкий, дисоційований і психотичний). Феноменологічність у підході К.Роджерса.</p> <p>Етапи розвитку та "племена" клієнт-центрованої терапії: недирективна психотерапія, клієнт-центрована психотерапія, експірієнтальна психотерапія. Експірієнтальний підхід у клієнт-центрованій терапії ("фокусинг" Джендлін, емоційно-фокусована терапія Greenberg). КЦТ-сімейна терапія, КЦТ-психодрама.</p> <p>Особливості застосування клієнт-центрованого підходу в освіті, соціальній роботі, бізнес-консультуванні та конфліктології.</p>	
2.2.	<p>Місце клієнт-центрованої терапії серед інших психотерапевтичних напрямів. Основні психотерапевтичні ідеї.</p>	<p>Основні психотерапевтичні напрями: психоаналіз, когнітивно-поведінкова психотерапія, гештальттерапія, системна сімейна психотерапія, психодрама, екзистенційний аналіз та логотерапія, кататимно-імагінативна психотерапія. Спільне та відмінне, їх співвідношення з клієнт-центрованою терапією. Рівні й типи особистісної організації; PDM-2, компетентнісний підхід до нормально організованої особистості (концепція 12 здібностей Н. МакВільямс); два підходи до</p>	60 А

		терапії особистості: "травматичний" і "дефектний". Теорія порушень межових пограничних пацієнтів (Biermann-Ratjen, Eckert та Schwarz).	
2.3.	Методологія клієнт-центрованої терапії	<p>Етапи клієнт-центрованої терапії, діагностика, скарга і запит, діагностика актуалізаційної тенденції, її стан і ступінь активності, планування терапії, співпереживання, емоційні й тілесні "резонанси" терапевта на клієнта, відмінність «резонансу» та контртрансферу. Первинне інтерв'ю та планування терапії. Діагностика у клієнт-центрованій психотерапії.</p> <p>Визначення типу психотерапевтичного процесу (M. Warner).</p> <p>Основні «техніки» КЦТ: техніка емпатичних відповідей, рефлексивна техніка, техніка фокусування, робота зі сновидіннями (техніка «емоційної екстракції» в роботі зі сновидною продукцією), техніка «деноміналізації», техніка метафори, техніка соматичного фокусування.</p> <p>Групи «зустрічей», стадії розвитку групи, фасилітація групи, основні помилки фасилітації груп.</p> <p>Робота в КЦТ з актуальною травмою (кризове втручання).</p> <p>Мета-навичка як умова ефективної психотерапії.</p> <p>Сеттінг у КЦТ.</p>	100 А
2.4.	Групова психотерапія у КЦТ	Групи «зустрічей», стадії розвитку групи, фасилітація групи, групові феномени основні помилки фасилітації груп. Групо	26 А
2.5.	Психотерапевтичний простір у КЦТ	Теорія особистості, мотивації та особливості взаємодії в КЦТ. Ефективність РСЕ.	60 А

2.6.	Робота зі специфічними проблемами у клієнт-центрованій психотерапії	Пре-терапія G. Prouty в роботі з пацієнтами, які хворі на шизофренію, деменцію, мають розумові та мозкові порушення. M. Warner - робота з дисоціативними розладами ідентичності. L. Teusch, H Böhme, J Finke, M Gastpar - робота з межовими розладами. Робота з депресивним розладом, порушенням харчової поведінки, залежностями, сексуальними проблемами.	20 А
2.7.	Семінари з теорії КЦТ		20 А
2.8.	Семінари з теорії дитячої та підліткової КЦ-терапії		10 А
3.	Психотерапевтична діяльність		500
3.1.	Стажування в якості спостерігачів і спів-фасилітаторів груп у проектах викладачів школи		200 НА
3.2.	Стажування в установах під супервізією		300 НА
4.	Супервізія		200
4.1.	Індивідуальна		50 НА
4.2.	Групова		150 НА
ЗАГАЛОМ - 1570; Аудиторних - 736; Неаудиторних - 834			

Примітка: А- аудиторна; НА - неаудиторна

V. МОДУЛІ НАВЧАННЯ

- 5.1. Вступ до професії, етика в професії
- 5.2. Пропедевтика психіатрії
- 5.3. Базові теорії КЦТ: теорія терапії та змін особистості; теорія повністю функціонуючої особистості; теорія міжособистісних стосунків; теорія практичної роботи.
- 5.4. Місце КЦТ серед інших психотерапевтичних напрямів.
- 5.5. Методологія КЦТ: діагностика та техніки інтервенції;
- 5.6. Групова психотерапія в КЦТ;
- 5.7. Соціальні та культурні аспекти психотерапії;
- 5.8. Особистісний досвід;
- 5.9. Формування практичних навичок використання психотерапевтичних технік;
- 5.10. Супервізія;
- 5.11. Стажування.

VI. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

1. Аудиторні години програми становлять - 736 годин. Навчання триває 23 сесії по 32 академічні години (робота в закритій малій групі).
2. Сесія відбудеться в п'ятницю, суботу та неділю.
3. частота сесій - 5 разів на рік.
4. Кожна сесія є змішаною за змістом - включає особистий досвід, теорію та лабораторії емпатичних і рефлексивних відповідей.
5. Навчання відбувається в малій закритій групі (12-25 учасників).
6. Супервізії починаються з другого року навчання. Супервізійні групи тривають чотири роки, 40 годин на рік. Кількість годин індивідуальної супервізії - 50 годин.
7. Регіональні мікрогрупи - 8 зустрічей по 3 години, тобто загалом 24 години.
8. Робота з клієнтами - 500 годин (стажування).
9. Навчальний тренер, фасилітатор груп і супервізор - не можуть бути представлені в одній особі.

Таким чином, освіта включає:

- 1) теорію - 550 годин.
- 2) власний досвід - 320 годин,
- 3) самостійна психотерапевтична практика під супервізією - 500 годин
- 4) супервізія - 200 годин.

Завершеною психотерапевтична освіта вважається тоді, коли кандидат оволодів усіма чотирма розділами. Лише це слугує підставою для включення до Реєстру психотерапевтів ІКЕП.

VII. ЗАВЕРШЕННЯ НАВЧАННЯ

ВИМОГИ ДЛЯ УСПІШНОГО ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАННЯ:

1. Завершення всіх навчальних модулів із відповідними відгуками керівників (з особистого досвіду, теорії та супервізії).
2. Наявність письмової (підсумкової) роботи з теорії не просто репродуктивного типу, а конструктивного (аналіз, роздуми, виявлення проблем), або з аналізу роботи з клієнтом з опорою на теорію КЦТ. Обсяг роботи - не менше 20 сторінок. Кваліфікаційна робота повинна бути відповідною до вимог УСП.
3. Успішно складений іспит з теорії КЦТ. Іспит проходить у вигляді підсумкового колоквиуму.
4. Успішно складений іспит з курсу «Психіатрична пропедевтика».
5. Підписання інформованої згоди про прийняття Етичного кодексу ІКЕП та Національної психологічної асоціації (НПА) України та УСП.